

8.2.2018

KA/3884/00.00.00/2018

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Oikeusministeriö

Asia: Kansallisarkiston kannanotto koskien luonnosta hallituksen esitykseksi tietosuojalaiksi (18.1.2018)

Kansallisarkiston tehtävänä on Kansallisarkistosta annetun lain (1145/2016) 2 §:n mukaan edistää kansalliseen kulttuuriperintöön kuuluvien yksityisten asiakirjojen ja niihin sisältyvien tietojen säilymistä, hankkia näitä aineistoja pysyvään säilytykseen sekä osallistua yksityisen arkistotoiminnan kehittämiseen yhteistyössä yksityisen arkistotoiminnan harjoittajien kanssa. Kansallisarkistosta annetun lain 5 §:n mukaisesti Kansallisarkiston yhteydessä toimii yksityisarkistojen neuvottelukunta, jonka tehtävänä on edistää yksityisiin asiakirjoihin ja niihin sisältyviin tietoihin kohdistuvan arkistotoiminnan koordinoitua ja yhteistyötä. Neuvottelukunnan jäsenet nimittää ja toimikaudesta päättää opetus- ja kulttuuriministeriö. Kansallisarkisto osallistuu voimavarojensa puitteissa aktiivisesti myös kirjastojen, arkistojen ja museoiden väliseen muistiorganisaatioiden yhteistyön kehittämiseen.

Näiden yksityisarkistotoiminnan edistämiseen liittyvien lakisääteisten tehtäviensä osalta Kansallisarkisto esittää huolensa yksityisluonteisten muistiorganisaatioiden toimintamahdollisuuksien jatkumisesta:

Tietosuojalakiesitykseen ei sisälly opetus- ja kulttuuriministeriön (32 §) ehdottamaa arkisto- ja museosektorin toimijoiden toiminnan yksiselitteisesti turvaavaa momenttia. Näiden yksityisluontoisten suomalaisen kulttuuriperinnön säilyttämiseen osallistuvien ja kentän viranomaistoimijoiden toimintaa olennaisesti täydentävien yksityisluontoisten muistiorganisaatioiden olemassaoloa ja tehtäviä ei säädellä nykyisellä lainsäädännöllä. Kansallisarkisto katsoo, että tehtävästä on pikaisesti säädettävä laissa, jotta tärkeää kulttuuriperintötyötä tekevien organisaatioiden pitkään jatkunut toiminta ja niiden omistuksessa olevien kansallisesti tärkeiden aineistojen saatavuus voidaan turvata.

Kansallisarkisto pitää vaarana myös sitä, että muutokset nykyisen lainsäädännön turvaamaan käytäntöön voivat vaikuttaa kielteisesti esimerkiksi Kansallisarkiston yhden tärkeän kärkihankkeen eli AHAA-tietojärjestelmän käyttöönottoon ja sen tavoitteiden vesittymiseen. AHAA on Kansallisarkiston ja usean valtionapua saavan yksityisluontoisen keskusarkiston yhdessä kehittämä niiden yhteinen kuvailutiedon tuottamisen työkalu ja metatietovaranto, jota asiakas voi hyödyntää muun muassa kansallisen hakupalvelu Finnan kautta.

Tiedonhallinalain valmistelussa ja sen voimaan tullessa on voitava turvata arkistosektorin toimintaedellytykset ja ne toimintamallit, jotka Pohjoismaissa perustuvat tiedon mahdollisimman avoimeen saatavuuteen. Jo aikaisemmin valmistelussa ollut yksityisarkistoja koskeva lainsäädäntö tulee välttämättä ottaa valmisteluun sellaisessa muodossa, jossa arkistosektorin yksityisluontoisten toimijoiden henkilötietojen käsittelyn ja olemassaolon oikeutusta koskeva tulkinnanvaraisuus viimeistään poistuu. Kansallisarkisto korostaa, että tältä osin kyse on perustuslain suojaamasta tutkimuksen vapaudesta, jota ei tule heikentää. Kansalliseen toteuttamiseen

tulee laatia säännökset, jotka luovat käytännöt tiedon suojattuun käsittelyyn siten, että niiden tietosuoja on kuitenkin turvattu.

Pääjohtaja

Jussi Nuorteva

Vastuualuejohtaja

Anitta Hämäläinen